Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 19. septembra 2024*

(besedilo, popravljeno s sklepom z dne 30. januarja 2025)

„Predhodno odločanje – Konkurenca – Člen 101 PDEU – Sporazumi med podjetji – Pogodbe, sklenjene med platformo za spletno rezervacijo in nastanitvami – Določila o pariteti cen – Pomožna omejitev – Skupinska izjema – Vertikalni sporazumi – Uredba (EU) št. 330/2010 – Člen 3(1) – Opredelitev upoštevnega trga“

V zadevi C-264/23,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu, Nizozemska) z odločbo z dne 22. februarja 2023, ki je na Sodišče prispela 24. aprila 2023, v postopku

Booking.com BV,

Booking.com (Deutschland) GmbH

proti

25hours Hotel Company Berlin GmbH,

Aletto Kudamm GmbH,

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH,

Andel’s Berlin Hotelbetriebs GmbH,

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG,

Atrium Hotelgesellschaft mbH,

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG,

Barcelo Cologne GmbH,

Business Hotels GmbH,

Cocoon München GmbH,

* Jezik postopka: nizozemščina.

DJC Operations GmbH,

Dorint GmbH,

Eleazar Novum GmbH,

Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG,

Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG,

G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe,

Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH,

Hotel Europäischer Hof W.A.L. Berk GmbH & Co. KG,

Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG,

Hotel John F GmbH,

Hotel Obermühle GmbH,

Hotel Onyx GmbH,

Hotel Rubin GmbH,

Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH,

Hotel Wallis GmbH,

i31 Hotel GmbH,

IntercityHotel GmbH,

ISA Group GmbH,

Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH,

Lindner Hotels AG,

M Privathotels GmbH & Co. KG,

Maritim Hotelgesellschaft mbH,

MEININGER Shared Services GmbH,

Oranien Hotelbetriebs GmbH,

Platzl Hotel Inselkammer KG,

prize Deutschland GmbH,

Relexa Hotel GmbH,

SANA BERLIN HOTEL GmbH,

SavFra Hotelbesitz GmbH,

Scandic Hotels Deutschland GmbH,

Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH,

Seaside Hotels GmbH & Co. KG,

SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH,

Steigenberger Hotels GmbH,

Sunflower Management GmbH & Co. KG,

The Mandala Hotel GmbH,

The Mandala Suites GmbH,

THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH,

THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH,

THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG,

VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG,

Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH,

Wickenhäuser & Egger AG,

Wikingerhof GmbH & Co. KG,

Hans-Hermann Geiling (Hotel Präsident),

Karl Herfurtner, Hotel Stadt München e.K.,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi A. Prechal, predsednica senata, F. Biltgen, N. Wahl (poročevalec), J. Passer, sodniki, in M. L. Arastey Sahún, sodnica,

generalni pravobranilec: A. M. Collins,

sodna tajnica: A. Lamote, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 29. februarja 2024,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Booking.com BV in Booking.com (Deutschland) GmbH J. K. de Pree, H. Gornall, P. W. Post in K. J. Saarloos, advocaten,

– za 25hours Hotel Company Berlin GmbH in druge R. Buchmann in V. Soyez, Rechtsanwälte, H. C. E. P. J. Janssen in A. P. van Oosten, advocaten,

– za nemško vlado J. Möller in P.-L. Krüger, agenta,

– za grško vlado K. Boskovits in C. Kokkosi, agenta,

– za špansko vlado L. Aguilera Ruiz, agent,

– za avstrijsko vlado J. Schmoll in E. Samoilova, agentki,

– za Evropsko komisijo S. Baches Opi, G. Meessen in C. Zois, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 6. junija 2024

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 101 PDEU in Uredbe Komisije (EU) št. 330/2010 z dne 20. aprila 2010 o uporabi člena 101(3) [PDEU] za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj (UL 2010, L 102, str. 1).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama Booking.com BV in Booking.com (Deutschland) GmbH (v nadaljevanju skupaj: Booking.com) na eni strani ter družbami 25hours Hotel Company Berlin GmbH in 62 drugimi nastanitvenimi obrati v Nemčiji na drugi strani glede veljavnosti določil o pariteti cen, ki jih je družba Booking.com uporabila v pogodbah, sklenjenih s temi nastavitvami, glede na člen 101 PDEU.

Pravni okvir

Uredba (ES) št. 1/2003

3 Člen 11 Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov [101 in 102 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205), naslovljen „Sodelovanje med [Evropsko k]omisijo in organi, pristojnimi za konkurenco v državah članicah“, določa:

„1. Komisija in organi, pristojni za konkurenco v državah članicah, v sodelovanju uporabljajo pravila konkurence [Unije].

[…]

5. Organi, pristojni za konkurenco v državah članicah, se lahko s Komisijo posvetujejo o vseh primerih, ki vključujejo uporabo prava [Unije].

[…]“

Uredba št. 330/2010

4 Uredba št. 330/2010 je v skladu z njenim členom 10, drugi odstavek, prenehala veljati 31. maja 2022.

5 V uvodnih izjavah 5 in 9 te uredbe je bilo navedeno:

„(5) Ugodnost skupinske izjeme, določene s to Uredbo, naj bo omejena na vertikalne sporazume, za katere je mogoče z zadostno gotovostjo domnevati, da izpolnjujejo pogoje iz člena 101(3) [PDEU].

[…]

(9) Nad mejnim 30 % tržnim deležem ni mogoče domnevati, da bodo imeli vertikalni sporazumi, ki spadajo v področje uporabe člena 101(1) [PDEU], običajno objektivne pozitivne učinke take vrste in obsega, da bi upravičili negative učinke, ki jih imajo za konkurenco. Obenem ni mogoče domnevati, da so ti vertikalni sporazumi bodisi zajeti v področje uporabe člena 101(1) [PDEU] bodisi da ne izpolnjujejo pogojev člena 101(3) [PDEU].“

6 Člen 1(1)(a) navedene uredbe je določal:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(a) ‚vertikalni sporazum‘pomeni sporazum ali usklajeno ravnanje med dvema ali več podjetij, od katerih za namene sporazuma ali usklajenega ravnanja vsako posluje na različni stopnji proizvodne ali distribucijske verige, in ki se nanaša na pogoje, po katerih lahko udeležena podjetja kupujejo, prodajajo ali preprodajajo določeno blago ali storitve“.

7 Člen 2 iste uredbe je določal:

„1. V skladu s členom 101(3) [PDEU] in ob upoštevanju določb te uredbe, se člen 101(1) [PDEU] ne uporablja za vertikalne sporazume.

Ta izjema se uporablja, če taki sporazumi vsebujejo vertikalne omejitve.

[…]“

8 Člen 3(1) Uredbe št. 330/2010 je določal:

„Izjema iz člena 2 se uporablja, če tržni delež dobavitelja ne presega 30 % upoštevnega trga, na katerem prodaja pogodbeno blago ali storitve, tržni delež kupca pa ne presega 30 % upoštevnega trga, na katerem kupuje pogodbeno blago ali storitve.“

Direktiva 2014/104/EU

9 Člen 1 Direktive 2014/104/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. novembra 2014 o nekaterih pravilih, ki urejajo odškodninske tožbe po nacionalnem pravu za kršitve določb konkurenčnega prava držav članic in Evropske unije (UL 2014, L 349, str. 1), naslovljen „Predmet urejanja in področje uporabe“, določa:

„1. Ta direktiva določa nekatera pravila za zagotovitev, da lahko vsakdo, ki je utrpel škodo zaradi kršitve konkurenčnega prava s strani podjetja ali podjetniških združenj, učinkovito uveljavlja pravico, da od tega podjetja ali združenja zahteva popolno odškodnino za takšno škodo. Ta direktiva določa pravila, ki spodbujajo neizkrivljanje konkurence na notranjem trgu in odpravljajo ovire za njegovo pravilno delovanje, in sicer z zagotavljanjem enakovredne zaščite po vsej [Evropski u]niji za vsakogar, ki je utrpel takšno škodo.

2. Ta direktiva določa pravila, s katerimi se usklajuje izvajanje pravil o konkurenci s strani organov, pristojnih za konkurenco, in pravil v zvezi z odškodninskimi tožbami pred nacionalnimi sodišči.“

10 Člen 9 te direktive, naslovljen „Učinek nacionalnih odločb“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da kršitev konkurenčnega prava, ugotovljena s pravnomočno odločbo nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, ali pritožbenega sodišča, velja za neovrgljivo dokazano v primeru odškodninske tožbe, vložene pred nacionalnimi sodišči na podlagi člena 101 ali 102 PDEU ali nacionalnega konkurenčnega prava.

2. Države članice zagotovijo, da se lahko pravnomočna odločba iz odstavka 1, izdana v drugi državi članici, v skladu z njihovim zadevnim nacionalnim pravom predloži pred nacionalnimi sodišči vsaj kot dokaz *prima facie*, da je bilo kršeno konkurenčno pravo, po potrebi pa se lahko oceni skupaj z drugimi dokazi, ki jih predložita stranki.

3. Ta člen ne posega v pravice in obveznosti nacionalnih sodišč iz člena 267 PDEU.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

11 Booking.com BV, družba nizozemskega prava s sedežem v Amsterdamu (Nizozemska), je bila ustanovljena leta 1996 in ponuja svetovno storitev posredovanja za rezervacijo nastanitev prek svoje spletne platforme booking.com. To družbo pri njenih dejavnostih podpirajo hčerinske družbe s sedežem v drugih državah članicah, med drugim v Nemčiji družba Booking.com (Deutschland).

12 Družba Booking.com ni niti ponudnik niti kupec nastanitvenih storitev. Prav tako ta družba ne določa nastanitev in z njimi povezanih cen, ki jih ponuja na svoji platformi, saj te elemente opredelijo nastanitveni obrati. Tako družba Booking.com na svoji platformi zgolj povezuje nastanitve in popotnike.

13 Storitve, ki jih ponuja platforma, ki jo upravlja družba Booking.com, so za popotnike brezplačne. Nastanitveni obrati družbi Booking.com plačajo provizijo, če stranka opravi rezervacijo prek te platforme in je ne odpove. Ne glede na navedeno platformo lahko te nastanitve uporabljajo alternativne prodajne kanale.

14 Družba Booking.com naj bi ob vstopu na nemški trg leta 2006 tako kot druge platforme za rezervacijo nastanitev, imenovane tudi „Online Travel Agency (OTA)“ (spletna potovalna agencija (SPA)), v splošne pogoje pogodb, sklenjenih s ponudniki nastanitev, vključila t. i. določilo o „široki pariteti“. Na podlagi tega določila tem ponudnikom ni bilo dovoljeno, da na svojih prodajnih kanalih ali na prodajnih kanalih, ki jih upravljajo tretje osebe, vključno s konkurenčnimi SPA, ponujajo sobe po ceni, ki je nižja od cene, ponujene na spletnem mestu družbe Booking.com.

15 Bundeskartellamt (zvezni organ, pristojen za konkurenco, Nemčija) je z odločbo z dne 20. decembra 2013 v bistvu ugotovil, da je določilo o široki pariteti, ki ga uporablja družba Hotel Reservation Service Robert Ragge GmbH (v nadaljevanju: HRS), ena od SPA, ki opravlja dejavnost na nemškem trgu, v nasprotju s prepovedjo omejevalnih sporazumov v pravu Unije in nemškem pravu, ter naložil prenehanje uporabe tega določila.

16 Ta organ je leta 2013 začel tudi preiskavo v zvezi z določilom o široki pariteti, ki ga je uporabljala družba Booking.com, ki je bilo podobno tistemu, ki ga je uporabljala družba HRS.

17 Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) je s sodbo z dne 9. januarja 2015 zavrnilo tožbo, ki jo je družba HRS vložila zoper odločbo navedenega organa z dne 20. decembra 2013. Navedena sodba, zoper katero ni bila vložena nobena pritožba, je postala pravnomočna.

18 Družba Booking.com se je 1. julija 2015 v posvetovanju s francoskimi, italijanskimi in švedskimi organi, pristojnimi za konkurenco, zavezala, da bo iz svojih splošnih pogojev odstranila določilo o široki pariteti in ga nadomestila s t. i. določilom o „ozki pariteti“, v skladu s katerim prepoved ponudnikom storitev nastanitve, da svoje sobe ponujajo po cenah, ki so ugodnejše od tistih, ki se ponujajo na spletnem mestu družbe Booking.com, velja le za ponudbe, ki jih ponujajo prek lastnih prodajnih kanalov.

19 (Kot popravljeno s sklepom z dne 30. januarja 2025) Zvezni organ, pristojen za konkurenco, je z odločbo z dne 22. decembra 2015, sprejeto po posvetovanju s Komisijo na podlagi člena 11(4) Uredbe št. 1/2003, ugotovil, da je tudi takšno določilo o ozki pariteti v nasprotju s prepovedjo omejevalnih sporazumov v pravu Unije in nemškem pravu, ter družbi Booking.com naložil

prenehanje uporabe tega določila. Ta organ je v bistvu ugotovil, da takšna določila omejujejo konkurenco tako na trgu ponujanja storitev nastavitve kot na trgu ponujanja spletnih posredniških storitev s strani platform ponudnikom nastanitev. Navedeni organ je tudi ugotovil, prvič, da zaradi znatnega deleža, ki ga ima družba Booking.com na upoštevnem trgu, teh določil ni mogoče izvzeti na podlagi Uredbe št. 330/2010, in drugič, da tudi pogoji za uporabo posamične izjeme na podlagi člena 101(3) PDEU niso izpolnjeni.

20 Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu) je s sodbo z dne 4. junija 2019 delno ugodilo tožbi, ki jo je družba Booking.com vložila zoper navedeno odločbo z dne 22. decembra 2015. Navedeno sodišče je med drugim ugotovilo, da določilo o ozki pariteti sicer omejuje konkurenco, vendar ga je kot pomožno omejitev vseeno mogoče šteti za nujno, da se družbi Booking.com omogoči pravično plačilo za opravljanje storitev. Zato bi bilo nepošteno, če bi se nastanitveni obrati registrirali na platformi za rezervacijo družbe Booking.com, nato pa bi stranke spodbujali, naj opravijo rezervacijo neposredno pri njih, tako da bi na svojem spletnem mestu ponujali ugodnejše cene. Po mnenju navedenega sodišča je možnost nastanitvenih obratov, da rezervacije prenesejo na svoje sisteme rezervacij, zadostna utemeljitev, da družba Booking.com tem nastanitvam pogodbeno prepreči „neupravičeno okoriščanje“ (*free riding*). Po mnenju navedenega sodišča tako ni bilo mogoče šteti, da je to določilo v nasprotju s prepovedjo omejevalnih sporazumov, določeno v nacionalnem pravu in členu 101(1) PDEU.

21 Hotelverband Deutschland e.V., združenje, ki zastopa več kot 2600 hotelov, je leta 2020 pri Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu, Nemčija) zoper družbo Booking.com vložilo odškodninsko tožbo za povrnitev škode, ki naj bi nastala članom tega združenja zaradi določil o pariteti cen.

22 Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), pri katerem je zvezni organ, pristojen za konkurenco, vložil pritožbo, je z odločbo z dne 18. maja 2021 razveljavilo odločbo Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu) z dne 4. junija 2019. Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) je razsodilo, da določilo o ozki pariteti znatno omejuje konkurenco na trgu platform za spletno rezervacijo nastanitev in na trgu nastanitvenih obratov. Takšnega določila naj ne bi bilo mogoče opredeliti kot „pomožno omejitev“, ker ni dokazano, da bi bila dobičkonosnost družbe Booking.com brez tega določila ogrožena. Za to določilo naj prav tako ne bi mogla veljati izjema na podlagi Uredbe št. 330/2010 ali katera koli druga izjema od prepovedi omejevalnih sporazumov v pravu Unije in nemškem pravu.

23 Družba Booking.com je 23. oktobra 2020 pri Rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu, Nizozemska), ki je predložitveno sodišče v tej zadevi, vložila predlog, naj se ugotovi, prvič, da določila o pariteti, ki jih uporablja, ne kršijo člena 101 PDEU, in drugič, da toženim strankam iz postopka v glavni stvari zaradi teh določil ni nastala škoda. Tožene stranke iz postopka v glavni stvari so navedenemu sodišču z nasprotno tožbo predlagale, prvič, naj ugotovi, da je družba Booking.com kršila člen 101 PDEU, in drugič, naj se ji naloži plačilo odškodnine zaradi kršitve člena 101 PDEU.

24 Po mnenju predložitvenega sodišča, ki se je z vmesno sodbo z dne 26. oktobra 2022 izreklo za pristojno za odločanje o zadevi, se, na prvem mestu, postavlja vprašanje, ali je treba določila o – tako široki kot ozki – pariteti cen, ki so vključena v pogodbe, sklenjene med AOT in povezanimi ponudniki nastanitev, za uporabo člena 101(1) PDEU šteti za „pomožne omejitve“.

25 Predložitveno sodišče ugotavlja, da se Sodišče doslej ni izreklo o vprašanju, ali se lahko takšna določila, na podlagi katerih platforma za spletno rezervacijo ponudnikom nastanitev, povezanih s to platformo, preprečuje, da bi zaračunavali nižje cene – odvisno od primera na vseh prodajnih kanalih ali na nekaterih drugih prodajnih kanalih – od tistih, ki se ponujajo na tej platformi, kot pomožne omejitve izvzamejo s področja uporabe prepovedi omejevalnih sporazumov iz člena 101(1) PDEU. To vprašanje pa naj bi pripeljalo do različnih analiz, kar naj bi lahko pripeljalo do sprejetja nasprotujočih si odločitev.

26 V zvezi s tem se navedeno sodišče sprašuje, ali se družba Booking.com ne bi smela zaščititi pred tveganjem neupravičenega okoriščanja. Zlasti iz sodne prakse, na katero se sklicujeta tožeči stranki iz postopka v glavni stvari, naj bi izhajalo, da ni treba dokazati, da kršitev pogodbene omejitve pomeni tveganje za sposobnost preživetja podjetja, temveč zadostuje, da je ta „ogrožena“. Prav tako naj bi bilo treba navesti, da sta bila medtem določilo o ozki pariteti in določilo o široki pariteti prepovedana v Belgiji, Franciji, Italiji in Avstriji ter da se postopek, ki trenutno poteka pred Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu), nanaša na isto vprašanje, kot se obravnava v tem postopku.

27 Na drugem mestu, če bi bilo treba ugotoviti, da spornih določil o pariteti ni mogoče opredeliti kot „pomožne omejitve“, predložitveno sodišče meni, da bi se torej postavilo vprašanje, ali je mogoče ta določila izvzeti. Za uporabo Uredbe št. 330/2010 pa naj bi bilo treba vedeti, kako opredeliti upoštevni proizvodni trg. V obravnavani zadevi predložitveno sodišče meni, da način opredelitve upoštevnega trga, ki je „večstranski“, ni jasen.

28 V teh okoliščinah je Rechtbank Amsterdam (sodišče v Amsterdamu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je mogoče v okviru [uporabe] člena 101(1) PDEU določilo o široki in ozki pariteti cen šteti za pomožno omejitev?

2. Kako je treba ob uporabi Uredbe št. 330/2010 opredeliti upoštevni trg, če se transakcije opravljajo prek [SPA], na katerih lahko ponudniki nastanitev ponujajo sobe in stopijo v stik s popotniki, ki lahko rezervirajo sobo prek platforme?“

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

29 Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe je bila izpodbijana iz treh razlogov.

30 Na prvem mestu, po mnenju toženih strank iz postopka v glavni stvari ta predlog ne izpolnjuje zahtev iz člena 94 Poslovnika Sodišča, ker predložitveno sodišče ni natančno in v celoti opisalo dejanskih okoliščin, v katerih sta postavljeni vprašanji.

31 V zvezi s tem je iz celovite obravnave predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da je predložitveno sodišče zadostno opredelilo dejanski in pravni okvir, v katerega se umešča njegov predlog za razlago, da bi omogočilo, da zainteresirane stranke predložijo stališča v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije in da Sodišče poda koristen odgovor na navedeni predlog. Natančneje, navedeno sodišče je jasno navedlo odločbe, ki so jih sprejeli zvezni organ, pristojen za konkurenco, in nemška sodišča v okviru sporov med SPA in nastanitvenimi obrati v Nemčiji.

32 Prvi razlog nedopustnosti, ki ga navajajo tožene stranke iz postopka v glavni stvari, je torej treba zavrniti.

33 Na drugem mestu, tožene stranke iz postopka v glavni stvari in nemška vlada trdijo, da se predlog za sprejetje predhodne odločbe nanaša na povsem hipotetična vprašanja, ki niso povezana s postopkom v glavni stvari. Tožene stranke iz postopka v glavni stvari in nemška vlada trdijo, da je problematiko, na kateri temeljita vprašanji za predhodno odločanje, že obravnaval zvezni organ, pristojen za konkurenco, v odločbah z dne 20. decembra 2013 in 22. decembra 2015 v zvezi z določili o široki pariteti in določili o ozki pariteti, ki sta bili dokončno potrjeni z odločbo Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu) z dne 9. januarja 2015 in odločbo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) z dne 18. maja 2021. Zlasti pa bi moralo predložitveno sodišče na podlagi določb člena 9 Direktive 2014/104 upoštevati ti odločbi in ti sodbi, zato naj bi se postavljalo vprašanje, ali sta ti vprašanji za predhodno odločanje potrebni.

34 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se zastavljena vprašanja nanašajo na razlago pravila prava Unije, načeloma mora odločiti (sodbi z dne 9. julija 2020, Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, točka 26 in navedena sodna praksa, in z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točka 27).

35 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti, Sodišče pa lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga zastavi nacionalno sodišče samo, če je očitno, da zahtevana razlaga pravila Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodbi z dne 9. julija 2020, Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, točka 27 in navedena sodna praksa, in z dne 6. oktobra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, točka 28).

36 V obravnavani zadevi pa ni tako. Od odgovora, ki ga bo Sodišče dalo na zastavljeni vprašanji, bo očitno odvisen izid postopka v glavni stvari.

37 V zvezi s tem je iz elementov spisa, s katerim razpolaga Sodišče, razvidno, da se zdi, da postopek v glavni stvari delno spada na področje uporabe Direktive 2014/104, kot je opredeljeno v členu 1 te direktive. S pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, se namreč glavni in nasprotni tožbi, o katerih odloča, ne nanašata le na vprašanje, ali zadevna določila o pariteti kršijo člen 101 PDEU, ampak tudi na to, ali je mogoče uveljavljati odgovornost tožečih strank iz postopka v glavni stvari zaradi škode, ki naj bi toženim strankam iz postopka v glavni stvari nastala zaradi takšnih določil.

38 Člen 9(2) Direktive 2014/104 pa določa, da če je odškodninska tožba zaradi kršitve konkurenčnega prava vložena pri sodiščih države članice, države članice zagotovijo, da se pravnomočne odločbe nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, ali pritožbenega sodišča v drugi državi članici lahko predložijo kot dokaz *prima facie* o obstoju kršitve konkurenčnega prava.

39 Iz tega izhaja, da tudi če je bila pri predložitvenem sodišču dejansko vložena odškodninska tožba, ki spada na področje uporabe te direktive, kar mora ugotoviti predložitveno sodišče, navedeno sodišče ni nujno vezano na ugotovitve v zvezi z določili o pariteti cen iz odločb zveznega organa,

pristojnega za konkurenco, ali poznejših odločb nemških sodišč. Zaradi tega, da lahko te odločbe pomenijo dokaz *prima facie* o obstoju kršitve, ta predlog za sprejetje predhodne odločbe torej ni nedopusten.

40 V zvezi z vprašanjem, ali in kako lahko pravnomočne odločbe, sprejete v Nemčiji, vplivajo na presojo, ki jo bo moralo nacionalno sodišče opraviti v zvezi s skladnostjo spornih določil o pariteti, je treba opozoriti, da člen 9(3) Direktive 2014/104 jasno določa, da določbe odstavkov 1 in 2 tega člena „ne posega[jo] v pravice in obveznosti nacionalnih sodišč iz člena 267 PDEU“.

41 Poleg tega nič ne kaže na to, da bi stranke postopek predhodnega odločanja, kot je navedeno v točki 29 sodbe z dne 16. decembra 1981, Foglia (244/80, EU:C:1981:302), zlorabile za druge namene kot za tiste, za katere je bil določen. Tudi če je bil končni cilj vložitve tožbe tožečih strank iz postopka v glavni stvari pri predložitvenem sodišču nasprotovati pravnomočnim odločbam, sprejetim v Nemčiji, na podlagi katerih se je štelo, da so ta določila v nasprotju s členom 101 PDEU, mora Sodišče le v izjemnih okoliščinah preučiti okoliščine, v katerih mu je nacionalno sodišče predložilo zadevo, da preveri svojo pristojnost.

42 Torej ni očitno, da razlaga določb, na katere se nanašata vprašanji za predhodno odločanje, nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari ali da je problem hipotetičen.

43 Zato je treba zavrniti tudi drugi razlog za nedopustnost.

44 Na tretjem mestu, tožene stranke iz postopka v glavni stvari in nemška vlada menijo, da se predlog za sprejetje predhodne odločbe ne nanaša na „razlago“ Pogodb in aktov sekundarne zakonodaje v smislu člena 267 PDEU, temveč se dejansko nanaša na „uporabo“ določb prava Unije. Na vprašanje, ali določila o pariteti cen pomenijo pomožne omejitve, ki so izvzete iz uporabe člena 101(1) PDEU, naj namreč ne bi bilo mogoče odgovoriti abstraktno ter neodvisno od dejanskega, pravnega in gospodarskega okvira, v katerem se uporabljajo. Opredelitev upoštevnega proizvodnega trga naj ne bi bila pravni pojem, ampak naj bi zahtevala presojo dejstev.

45 V zvezi s tem je treba opozoriti, da člen 267 PDEU Sodišču ne daje pristojnosti, da uporabi pravila Unije v določenem primeru, ampak le, da se izreče o razlagi Pogodb in aktov, ki jih sprejmejo institucije, organi, uradi in agencije Unije. Zato ni naloga Sodišča, da ugotovi dejstva, ki so pripeljala do spora o glavni stvari, in da iz tega izpelje posledice za odločbo, ki jo mora izdati predložitveno sodišče, niti da razlaga določbe zadevnih nacionalnih zakonov in drugih predpisov (sodba z dne 14. maja 2020, Bouygues travaux publics in drugi, C-17/19, EU:C:2020:379, točki 51 in 52).

46 Vendar lahko Sodišče v okviru pravosodnega sodelovanja, vzpostavljenem v tem členu, na podlagi elementov v spisu nacionalnemu sodišču predloži elemente razlage prava Unije, ki bi mu lahko koristili pri presoji učinkov neke določbe tega prava (sodba z dne 6. oktobra 2021, W. Ż. (Senat za izredni nadzor in javne zadeve vrhovnega sodišče – imenovanje), C-487/19, EU:C:2021:798, točka 133 in navedena sodna praksa).

47 Natančneje, Sodišče je pri odločanju o predlogih za opredelitev ravnanja podjetja z vidika določb prava Unije na področju konkurence, zlasti člena 101 PDEU, razsodilo, da čeprav mora predložitveno sodišče dokončno presoditi, ali je glede na vse upoštevne elemente položaja v postopku v glavni stvari ter glede na gospodarski in pravni okvir, v katerega je ta umeščen, cilj

zadevnega sporazuma omejevanje konkurence, lahko na podlagi elementov iz spisa, ki ga ima na voljo, vseeno poda pojasnila, ki predložitveno sodišče usmerjajo pri njegovi razlagi, da lahko to odloči o sporu (glej zlasti sodbi z dne 18. novembra 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, točki 51 in 52 ter navedena sodna praksa, in z dne 29. junija 2023, Super Bock Bebidas, C-211/22, EU:C:2023:529, točki 28 in 29).

48 Iz tega sledi, da tudi tretjega razloga za nedopustnost ni mogoče sprejeti.

49 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

50 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 101(1) PDEU razlagati tako, da se določila o – tako široki kot ozki – pariteti, vključena v sporazume, sklenjene med platformami za spletno rezervacijo nastanitev in ponudniki storitev nastanitev, izvzamejo iz uporabe te določbe, ker naj bi bila ta določila pomožna glede na navedene sporazume.

51 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da če določena transakcija ali dejavnost zaradi svoje nevtralnosti ali pozitivnega učinka na konkurenco ne spada na področje uporabe načela prepovedi iz člena 101(1) PDEU, tudi omejitev poslovne samostojnosti enega ali več udeležencev v tej transakciji ali dejavnosti ne spada na področje uporabe omenjenega načela, če je ta omejitev objektivno nujna za izvršitev te transakcije ali te dejavnosti in sorazmerna s cilji ene ali druge (glej v tem smislu sodbe z dne 11. septembra 2014, MasterCard in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 89; z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi, C-179/16, EU:C:2018:25, točka 69, in z dne 26. oktobra 2023, EDP – Energias de Portugal in drugi, C-331/21, EU:C:2023:812, točka 88).

52 Kadar torej take omejitve ni mogoče ločiti od glavne transakcije ali dejavnosti brez ogrožanja obstoja in ciljev te transakcije ali te dejavnosti, je treba preveriti skladnost te omejitve s členom 101 PDEU, skupaj s skladnostjo glavne transakcije ali dejavnosti, do katere je v pomožnem razmerju, in to čeprav se lahko za podobno omejitev, če se obravnava ločeno, na prvi pogled zdi, da je zajeta z načelom prepovedi iz člena 101(1) PDEU (glej v tem smislu sodbe z dne 11. septembra 2014, MasterCard in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 90; z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi, C-179/16, EU:C:2018:25, točka 70, in z dne 26. oktobra 2023, EDP – Energias de Portugal in drugi, C-331/21, EU:C:2023:812, točka 89).

53 Da bi bilo mogoče omejitev opredeliti kot „pomožno“, je treba, prvič, ugotoviti, ali izvršitev glavne transakcije, ki ni protikonkurenčna, brez zadevne omejitve ne bi bila mogoča. Zaradi dejstva, da bi bila ta transakcija brez zadevne omejitve zgolj težje izvedljiva oziroma manj dobičkonosna, se zadevna omejitev ne more šteti za „objektivno nujno“, kar se zahteva za njeno opredelitev kot pomožno. Taka razlaga bi namreč povzročila razširitev tega pojma na omejitve, ki niso strogo nujne za izvršitev glavne transakcije. Če bi bilo to sprejeto, bi bil ogrožen polni učinek prepovedi iz člena 101(1) PDEU (glej v tem smislu sodbe z dne 11. septembra 2014, MasterCard in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 91; z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi, C-179/16, EU:C:2018:25, točka 71, in z dne 26. oktobra 2023, EDP – Energias de Portugal in drugi, C-331/21, EU:C:2023:812, točka 90).

54 Drugič, po potrebi je treba preučiti sorazmernost zadevne omejitve glede na cilje, na katerih temelji zadevna transakcija. Tako lahko Komisija in nacionalni organi, pristojni za konkurenco, zato, da ovržejo pomožno naravo omejitve, preverijo, ali obstajajo realne alternative, ki so za konkurenco manj omejujoče kot zadevna omejitev. Te alternative niso omejene na položaj, do katerega bi prišlo, če ne bi bilo zadevne omejitve, ampak lahko zajamejo tudi druge hipotetične predpostavke, ki med drugim temeljijo na realističnih položajih, ki bi lahko nastali, če ne bi bilo navedene omejitve (glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2014, MasterCard in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točke od 107 do 111).

55 Pojasniti je treba, da je treba razlikovati med pojmom „pomožne omejitve“, ki se obravnava v okviru člena 101(1) PDEU, in izjemo na podlagi člena 101(3) PDEU. Drugače kot pri členu 101(3) PDEU se pri pogoju objektivne nujnosti za to, da se za namene uporabe člena 101(1) PDEU opredeli „pomožna“ omejitev, ne tehtajo pozitivni in negativni učinki sporazuma na konkurenco. To tehtanje je namreč mogoče opraviti le v okviru člena 101(3) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2014, MasterCard in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 93).

56 V obravnavani zadevi je načeloma le predložitveno sodišče pristojno, da ob upoštevanju vseh dejstev, ki so mu predložena, ugotovi, ali so izpolnjeni pogoji, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti obstoj pomožne omejitve. V skladu s členom 9(2) Direktive 2014/104 lahko predložitveno sodišče med drugim upošteva pravnomočne odločbe nacionalnega organa, pristojnega za konkurenco, ali pritožbenega sodišča, kadar odloča o tožbi, ki spada na področje uporabe te direktive, kot je opredeljeno v njenem členu 1(2).

57 Sodišče je vseeno pristojno, da predložitvenemu sodišču posreduje napotke, ki ga usmerjajo pri presoji objektivne nujnosti omejitve glede na glavno transakcijo.

58 Taka preučitev je namreč, drugače kot preučitev, ki se zahteva v okviru tehtanja pozitivnih in negativnih učinkov na konkurenco za namene uporabe člena 101(3) PDEU, razmeroma splošna in abstraktna in ne zahteva povsem dejanske presoje.

59 Na prvem mestu, očitno je, da je imela glavna transakcija iz obravnavane zadeve, in sicer ponujanje storitev spletne rezervacije nastanitev prek platform, kot je družba Booking.com, nevtralen ali celo pozitiven učinek na konkurenco. Te storitve povzročajo znatno povečanje učinkovitosti, saj po eni strani potrošnikom omogočajo dostop do širokega nabora ponudb nastanitev ter enostavno in hitro primerjavo teh ponudb glede na različna merila, po drugi strani pa ponudnikom nastanitev omogočajo večjo prepoznavnost in s tem povečanje števila potencialnih strank.

60 Na drugem mestu, ni pa dokazano, da so določila o pariteti cen po eni strani objektivno nujna za izvršitev te glavne transakcije in da so po drugi strani sorazmerna s ciljem, ki mu ta transakcija sledi.

61 Kar v zvezi s tem zadeva določila o široki pariteti, s katerimi je partnerskim nastanitvam, navedenim na platformi za rezervacijo, prepovedano, da bi na svojih prodajnih kanalih ali na prodajnih kanalih, ki jih upravljajo tretje osebe, ponujale sobe po nižji ceni od tiste, ki je ponujena na navedeni platformi, ta določila niso objektivno potrebna za glavno transakcijo ponujanja storitev spletne rezervacije nastanitev niti sorazmerna s ciljem, ki mu ta transakcija sledi.

62 Ugotoviti je namreč treba, da ni nobene tesne povezave med nadaljnjim obstojem glavne dejavnosti platforme za rezervacijo nastanitev in naložitvijo takih določil, ki očitno povzročajo znatne omejevalne učinke. Takšna določila poleg tega, da lahko zmanjšajo konkurenco med različnimi platformami za rezervacijo nastanitev, vključujejo tudi tveganja za izrinjenje malih platform in platform, ki so nove na trgu.

63 V okoliščinah postopka v glavni stvari enako velja za tako imenovana določila o ozki pariteti, s katerimi je samo partnerskim ponudnikom nastanitev prepovedano, da bi javnosti na svojih spletnih kanalih ponujali prenočitve po nižji ceni od tiste, ki je ponujena na platformi za rezervacijo nastanitev. Čeprav imajo ta zadnjenavedena določila *prima facie* manjši omejevalni učinek na konkurenco in je njihov cilj preprečiti tveganje neupravičenega okoriščanja, na katerega se v postopku v glavni stvari sklicuje zlasti družba Booking.com, ni očitno, da so ta določila objektivno potrebna za zagotovitev ekonomske sposobnosti preživetja platforme za rezervacijo nastanitev.

64 Res je, da je bilo v okviru postopka v glavni stvari zatrjevano, da je namen določil o pariteti preprečiti, prvič, da bi ponudniki nastanitev nepošteno in brez protidajatve uporabljali storitve in prepoznavnost, ki jo ponuja platforma za rezervacijo nastanitev, in drugič, da naložb v razvoj funkcij iskanja in primerjave te platforme ni mogoče amortizirati.

65 Vendar, kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točki 55 te sodbe, uporaba pojma „pomožna omejitev“, ki določa, ali je omejitev lahko izvzeta iz prepovedi iz člena 101(1) PDEU, ne sme privesti do združitve na eni strani pogojev, določenih s sodno prakso za opredelitev omejitve kot „pomožne“ za namene uporabe člena 101(1) PDEU in na drugi strani merila nujnosti, ki se na podlagi člena 101(3) PDEU zahteva za to, da se za prepovedano omejitev lahko uporabi izjema.

66 Iz sodne prakse, navedene v točkah od 51 do 55 te sodbe, je namreč razvidno, da pri preučitvi objektivne nujnosti omejitve glede na glavno transakcijo ne gre za analizo, ali je glede na konkurenčni položaj na upoštevnem trgu taka omejitev potrebna za poslovni uspeh glavne transakcije, temveč za to, ali je v posebnem okviru te transakcije zadevna omejitev nujna za izvršitev navedene transakcije.

67 Sodišče je namreč opredelitev „pomožne“ omejitve, ki ni zajeta s prepovedjo iz člena 101(1) PDEU, predvidelo le v primerih, v katerih bi bila izvršitev glavne transakcije nujno ogrožena, če take omejitve ne bi bilo. Tako so se lahko kot „pomožne omejitve“ opredelile le omejitve, ki so bile vsekakor nujne za izvršitev glavne transakcije.

68 Tako je bilo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 11. julija 1985, Remia in drugi/Komisija (42/84, EU:C:1985:327, točki 19 in 20), v kateri je Sodišče ugotovilo, da je klavzula o nekonkuriranju objektivno potrebna za izvršitev prodaje podjetij, saj je – brez take klavzule in če bi prodajalec in kupec po prenosu ostala konkurenta – očitno, da se sporazum o prenosu podjetja ne bi mogel izvesti. Ugotovljeno je bilo namreč, da prodajalec, ki zelo dobro pozna posebnosti prenesenega podjetja, ohrani možnost, da takoj po prodaji ponovno privabi svoje nekdanje stranke in tako temu podjetju onemogoči obstanek.

69 To je veljalo tudi za nekatere omejitve iz zadeve, v kateri je bila izdana sodba z dne 28. januarja 1986, Pronuptia de Paris (161/84, EU:C:1986:41). V navedeni sodbi je Sodišče ugotovilo, da določila v franšiznih pogodbah, ki so nujna za delovanje sistema franšiz, ne pomenijo omejevanja konkurence. To je veljalo za določila, ki so preprečevala, da bi strokovno

znanje in izkušnje ter pomoč dajalca franšize koristili konkurentom. Prav tako so obstajala določila o organizaciji nadzora, ki je bil nujen za ohranitev identitete in ugleda franšizne mreže, ki nosi prepoznavni znak dajalca franšize (točki 16 in 17 navedene sodbe).

70 Sodišče je v sodbi z dne 19. aprila 1988, Erauw-Jacquery (27/87, EU:C:1988:183, točka 11), razsodilo tudi, da je določilo, ki je vključeno v sporazum o razmnoževanju in prodaji semen, katerih imetnik ali zastopnik imetnika nekaterih žlahtniteljskih pravic je ena od strank, in ki pridobitelju licence prepoveduje prodajo in izvoz osnovnega semena, skladna s členom 85(1) Pogodbe ES (postal člen 101(1) PDEU), ker je potrebno, da se žlahtnitelju omogoči izbira trgovcev z licenco.

71 Sodišče je v sodbah z dne 15. decembra 1994, DLG (C-250/92, EU:C:1994:413, točka 45), in z dne 12. decembra 1995, Oude Luttikhuis in drugi (C-399/93, EU:C:1995:434, točka 20), tudi ugotovilo, da za nekatere omejitve, naložene članom nabavne zadruge ali kmetijske zadruge, kot so tiste, ki tem članom prepovedujejo vključevanje v druge oblike organiziranega sodelovanja v neposredni konkurenci z zadevno zadrugo, oziroma tiste, ki določajo sistem nadomestila za izstop, prepoved, ki je zdaj določena v členu 101(1) PDEU, ne velja zlasti zato, ker so bile zadevne statutarne določbe omejene na to, kar je potrebno za ustrezno delovanje zadevne zadruge, in za ohranitev njene pogodbene moči v razmerju do proizvajalcev.

72 V obravnavani zadevi okoliščina, da bi brez določil o pariteti cen, ki jih nalaga platforma za rezervacijo nastanitev, morda imela negativne posledice za dobičkonosnost storitev, ki jih ponuja ta platforma, sama po sebi ne pomeni, da je treba šteti, da so ta določila objektivno nujna. Zdi se, da je takšna okoliščina, če bi bila dokazana, povezana s poslovnim modelom platforme za spletno rezervacijo, ki se je med drugim odločila za omejitev višine provizij, ki jih morajo plačati povezani ponudniki nastanitev, da bi povečala obseg ponudb, danih na tej platformi, in okrepila posredne mrežne učinke, ki jih to povzroča.

73 Zato na podlagi dejstva, tudi če bi bilo dokazano, da so določila o pariteti cen namenjena boju proti morebitnemu pojavu neupravičenega okoriščanja in so nujna za zagotavljanje večje učinkovitosti ali za zagotavljanje poslovnega uspeha glavne transakcije, teh določil ni mogoče opredeliti kot „pomožne omejitve“ v smislu člena 101(1) PDEU. To dejstvo je mogoče upoštevati le v okviru uporabe člena 101(3) PDEU.

74 Čeprav je presoja objektivne nujnosti omejitve glede na glavno transakcijo razmeroma abstraktna, lahko med drugim temelji na analizi hipotetičnega scenarija, na podlagi katere je mogoče preučiti, kako bi spletne posredniške storitve delovale, če ne bi bilo določila o pariteti (glej v tem smislu sodbo z dne 11. septembra 2014, MasterCard in drugi/Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, točka 164). Iz elementov spisa, s katerim razpolaga Sodišče, pa je razvidno, da čeprav so bila določila o – tako široki kot ozki – pariteti prepovedana v več državah članicah, opravljanje storitev družbe Booking.com ni bilo ogroženo.

75 Glede na vse zgornje preudarke je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 101(1) PDEU razlagati tako, da se določila o – tako široki kot ozki – pariteti, vključena v sporazume, sklenjene med platformami za spletno rezervacijo nastanitev in ponudniki storitev nastanitev, ne izvzamejo iz uporabe te določbe, ker naj bi bila ta določila pomožna glede na navedene sporazume.

Drugo vprašanje

76 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, kako je treba za namene uporabe člena 3(1) Uredbe št. 330/2010 opredeliti upoštevni proizvodni trg v položaju, v katerem je platforma za rezervacijo nastanitev posrednik pri transakcijah, sklenjenih med ponudniki storitev nastanitev in potrošniki.

77 V skladu s členom 3(1) Uredbe št. 330/2010 se izjema iz njenega člena 2 uporablja, če tržni delež dobavitelja ne presega 30 % upoštevnega trga, na katerem prodaja pogodbeno blago ali storitve, tržni delež kupca pa ne presega 30 % upoštevnega trga, na katerem kupuje pogodbeno blago ali storitve.

78 Namen praga tržnega deleža iz te določbe je, kot je potrjeno v uvodni izjavi 5 te uredbe, omejiti ugodnost skupinske izjeme iz navedene uredbe na vertikalne sporazume, za katere je mogoče z zadostno gotovostjo domnevati, da izpolnjujejo pogoje iz člena 101(3) PDEU. Kot je navedeno v uvodni izjavi 9 te uredbe, nad mejnim 30 % tržnim deležem ni mogoče domnevati, da bodo imeli vertikalni sporazumi, ki spadajo v področje uporabe člena 101(1) PDEU, običajno objektivne pozitivne učinke take vrste in obsega, da bi upravičili negative učinke, ki jih imajo za konkurenco.

79 V zvezi s tem je predložitveno sodišče izhajalo iz premise, da je omejevanje konkurence zaradi zadevnih določil o pariteti cen del „vertikalnega sporazuma“, ki je v skladu s členom 1(1)(a) Uredbe št. 330/2010 opredeljen kot „sporazum ali usklajeno ravnanje med dvema ali več podjetij, od katerih za namene sporazuma ali usklajenega ravnanja vsako posluje na različni stopnji proizvodne ali distribucijske verige, in ki se nanaša na pogoje, po katerih lahko udeležena podjetja kupujejo, prodajajo ali preprodajajo določeno blago ali storitve“.

80 Sodišče je torej pozvano le, naj poda smernice glede elementov razlage, ki jih je treba upoštevati za opredelitev upoštevnega trga, kadar gre – kot v postopku v glavni stvari – za spletne posredniške storitve, pri čemer je treba pojasniti, da je taka opredelitev, ki zahteva upoštevanje pogojev konkurence ter strukture povpraševanja in ponudbe na upoštevnem trgu, močno odvisna od poglobljene preučitve dejanskega stanja, ki jo lahko opravi le predložitveno sodišče. To velja še toliko bolj, ker je predložitveno sodišče Sodišču predložilo le malo elementov in zato Sodišče ne more natančno opredeliti upoštevnega proizvodnega trga.

81 Kot je navedeno v točki 2 Obvestila Komisije iz leta 1997 o opredelitvi upoštevnega trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 155) in v točki 6 revidiranega Obvestila Komisije iz leta 2024 o opredelitvi upoštevnega trga za namene konkurenčnega prava Unije (UL 2024, C 1645, str. 1), je na podlagi opredelitve trga mogoče opredeliti in zamejiti področje, na katerem se izvaja konkurenca med zadevnimi podjetji.

82 Glede proizvodnega trga, ki se edini obravnava v okviru tega vprašanja, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da pojem „upoštevnega trga“ predpostavlja, da lahko obstaja dejanska konkurenca med proizvodi ali storitvami, ki so del trga, za kar je potrebna zadostna stopnja medsebojne zamenljivosti z vidika enake uporabe med vsemi proizvodi ali storitvami, ki so del istega trga. Medsebojna zamenljivost ali nadomestljivost se ne presoja le glede na objektivne značilnosti zadevnih proizvodov ali storitev. Upoštevati je treba tudi pogoje konkurence ter strukturo povpraševanja in ponudbe na trgu (sodbi z dne 23. januarja 2018, F. Hoffmann-La Roche in drugi, C-179/16, EU:C:2018:25, točka 51 in navedena sodna praksa, ter z dne 30. januarja 2020, Generics (UK) in drugi, C-307/18, EU:C:2020:52, točka 129).

83 V obravnavani zadevi želi predložitveno sodišče nazadnje izvedeti, ali je bil upoštevni proizvodni trg, kot je bilo odločeno v okviru postopkov, začetih v Nemčiji, za uporabo praga tržnega deleža, določenega z Uredbo št. 330/2010, „trg nastanitvenih platform“, ki je opredeljen kot trg, na katerem spletne nastanitvene platforme ponudnikom nastanitev ponujajo posredniške storitve, ali pa je upoštevni trg širši od trga portalov za rezervacijo nastanitev.

84 V zvezi s tem, kot je navedeno v točki 95 revidiranega obvestila, navedenega v točki 81 te sodbe, je v primeru večstranskih platform mogoče opredeliti upoštevni proizvodni trg za proizvode, ki jih ponuja platforma kot celota, na način, ki zajema vse skupine uporabnikov (ali več njih), ali pa ločene (vendar medsebojno povezane) upoštevne proizvodne trge za proizvode, ki se ponujajo na posamezni strani platforme. Glede na okoliščine primera je morda primerneje opredeliti ločene trge, kadar obstajajo znatne razlike v možnostih nadomestitve na različnih straneh platforme. Pri ugotavljanju, ali take razlike obstajajo, se lahko upoštevajo dejavniki, kot so na primer dejstvo, ali različna podjetja ponujajo zamenljive proizvode za vsako skupino uporabnikov, stopnja diferenciacije proizvodov na posamezni strani (ali kako jo dojema posamezna skupina uporabnikov), vedenjski dejavniki, kot so odločitve o uporabi platform posamezne skupine uporabnikov, in vrsta platforme.

85 Za določitev tržnega deleža, ki ga ima družba Booking.com kot ponudnik spletnih posredniških storitev za ponudnike storitev nastanitve za namene uporabe člena 3(1) Uredbe št. 330/2010, je treba torej preučiti, ali so druge vrste posredniških storitev in drugi prodajni kanali zamenljivi s posredniškimi storitvami z vidika povpraševanja na eni strani ponudnikov nastanitev teh posredniških storitev in na drugi strani končnih strank.

86 Predložitveno sodišče mora torej za določitev upoštevnega trga preveriti, ali obstaja dejanska zamenljivost med spletnimi posredniškimi storitvami in drugimi prodajnimi kanali, ne glede na to, ali imajo ti kanali različne značilnosti in ne ponujajo enakih funkcij iskanja in primerjave ponudb storitev nastanitev.

87 S tega vidika mora predložitveno sodišče upoštevati vse elemente, ki so mu bili predloženi.

88 V obravnavani zadevi je treba navesti, da je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) v okviru postopkov, začetih v Nemčiji, ki so podlaga za to zadevo, v odločbi z dne 18. maja 2021 potrdilo presojo Oberlandesgericht Düsseldorf (višje deželno sodišče v Düsseldorfu) in zveznega organa, pristojnega za konkurenco, za opredelitev upoštevnega trga. Tako je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) potrdilo ugotovitev, da je upoštevni proizvodni trg za uporabo praga tržnega deleža iz Uredbe št. 330/2010 trg nastanitvenih platform, ki je opredeljen kot trg, na katerem spletne nastanitvene platforme ponudnikom nastanitev ponujajo posredniške storitve.

89 Presoje zveznega organa, pristojnega za konkurenco, in pritožbenih organov v Nemčiji v zvezi z opredelitvijo upoštevnega proizvodnega trga za namene uporabe Uredbe št. 330/2010 se sicer *stricto sensu* ne nanašajo na pravnomočne odločbe o ugotovitvi kršitve konkurenčnega prava, ki jih je v skladu s členom 9(2) Direktive 2014/104 mogoče predložiti nacionalnim sodiščem vsaj kot dokaz *prima facie* kršitve, vendar ostaja dejstvo, da so te presoje, kadar se nanašajo na isti geografski trg, del posebej upoštevnih okoliščin.

90 Predložitveno sodišče mora vseeno ugotoviti, ali takšna opredelitev trga, pri kateri se upoštevajo posebne značilnosti „pogodbenih storitev“, ki jih ponujajo SPA, tako z vidika ponudnikov nastanitev kot z vidika končnih strank, vsebuje kakšno napako pri analizi ali pa temelji na napačnih ugotovitvah.

91 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1) Uredbe št. 330/2010 razlagati tako, da se v položaju, v katerem je platforma za spletno rezervacijo nastanitev posrednik pri transakcijah, sklenjenih med nastanitvenimi obrati in potrošniki, za opredelitev upoštevnega trga za namene uporabe pragov tržnih deležev iz te določbe zahteva konkretna preučitev zamenljivosti med spletnimi posredniškimi storitvami in drugimi prodajnimi kanali z vidika ponudbe in povpraševanja.

Stroški

92 Ker je ta postopek za stranke iz postopka v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. **Člen 101(1) PDEU**

   je treba razlagati tako, da

   se določila o – tako široki kot ozki – pariteti, vključena v sporazume, sklenjene med platformami za spletno rezervacijo nastanitev in ponudniki storitev nastanitev, ne izvzamejo iz uporabe te določbe, ker naj bi bila ta določila pomožna glede na navedene sporazume.

2. **Člen 3(1) Uredbe Komisije (EU) št. 330/2010 z dne 20. aprila 2010 o uporabi člena 101(3) [PDEU] za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj**

   je treba razlagati tako, da

   se v položaju, v katerem je platforma za spletno rezervacijo nastanitev posrednik pri transakcijah, sklenjenih med nastanitvenimi obrati in potrošniki, za opredelitev upoštevnega trga za namene uporabe pragov tržnih deležev iz te določbe zahteva konkretna preučitev zamenljivosti med spletnimi posredniškimi storitvami in drugimi prodajnimi kanali z vidika ponudbe in povpraševanja.

Podpisi